

Máme na mysli najmä základnú tézu knihy o stupňujúcej sa subjektivizácii v umeleckej tvorbe 20. storočia, ako jej základnej vývinovej charakteristike. Subjektivizácia sa podľa autora začína romantizmom. Impresionizmus znamená ďalší stupeň v subjektivizačnom procese vo vzťahu k romantizmu, expresionizmus vo vzťahu k impresionizmu atď.

Pri definovaní moderného umenia nemôžeme sa vyhnúť takým všeobecnometodologickým aspektom ako je dialektický vzťah subjektu a objektu v súvislosti so zobrazovacou a nezobrazovacou funkciou umenia, vzťah podstaty a javu v súvislosti s procesom vývinu a vzťah časti a celku v súvislosti s pripisovaním kladnej, príp. zápornej spoločenskej funkcie umeleckého diela, resp. smeru. Tieto kategoriálne hľadiská majú tú vlastnosť, že sú zakotvené v každodennej skúsenosti všetkých ľudí, a na druhej strane majú všeobecný teoretický význam, to znamená, že sú upotrebitelné vo všetkých vedách, pravda s rešpektovaním špecifičnosti každej jednotlivéj vedy.

Bolo treba takmer jedno desaťročie, aby dogmatický prístup v slovenskej estetike bol nahradený protikladným prístupom, ktorý sa práve markantne prejavuje v knihe *Estetika rozvoja súčasnej hudby*. Táto kniha však ukazuje i vyššie, k novému a vyššiemu metodologickému stupňu. Je možné a pravdepodobné, že bude treba opäť takmer jedno desaťročie, kým sa objaví nejaká významná práca z estetiky, vytvorená na princípe dialektickej analýzy. Zdá sa však, že vývoj k tomuto cieľu nemôže byť už živelný, ale že v tomto prípade bude potrebné systematické a uvedomelé snaženie.

J. Pauko

● **KNIHA O BIBLIÍ.** — V posledných rokoch sa značne zlepšilo vydávanie vedeckoteistickej literatúry. Od sporadickosti prešlo sa k systematickému vydávaniu. Menej pozornosti sa venovalo vedeckému rozboru bibliie, jej vzniku, historick-

kej funkcii a pod. Túto úlohu nespĺňajú ani publikácie Jaroslavského; Biblia pre veriacich a neveriacich a Fuchszova publikácia, *Má biblia pravdu?* Obidve sa dotýkajú len niektorých otázok bibliie, aj to len okrajovo.

Dôkladnému vedeckému rozboru podrobil bibliu sovietsky autor J. A. Kryveľov (J. A. Kryveľov, *Kniha o biblii*, preklad z ruštiny, vydalo Vydavateľstvo Osveťa 1961). Po všeobecnej charakteristike kníh Starého a Nového zákona (prvá kapitola) venuje autor pozornosť histórii vedeckého výskumu biblických kníh (druhá kapitola). Kritiku bibliie sa zaoberala už predmarxistická veda. Ako však ukazuje Kryveľov jej základným nedostatkom bolo, že bibliu nemožno skúmať bez organickej súvislosti historicko-spoločenských podmienok, teda bez dôkladnej analýzy tých podmienok, za ktorých biblické knihy vznikali. Nakoniec prístup buržoáznej kritiky k rozboru bibliie vyplýval zo samotnej podstaty. Jej cieľom bolo udržať jestvujúce náboženské dogmy. Prednosťou marxistickej kritiky je to, že biblické knihy skúma v organickej súvislosti s tými historicko-spoločenskými podmienkami, v ktorých vznikali. Pritom, pravda, marxistická kritika využíva bohatý jazykovedný, archeologický, etnografický, historický materiál a pod.

Takýto prístup volí autor aj pri výklade pôvodu biblických kníh (tretia kapitola).

Nie menej dôležitá je otázka pravdivosti biblických kníh (štvrtá kapitola). Obhajcovia bibliie tvrdia, že ju treba pokladať za neomylnú božskú pravdu. Dôkladnou analýzou autor ukazuje, že v biblických knihách sa nachádza historický materiál, ktorý možno zužitkovať, treba ho však starostlivo oddeliť od fantastických výtvorov. Úplne nevedecké sú najmä báje o pôvode človeka a vzniku života na Zemi vôbec. Najnovšie vedecké poznatky, ktoré autor uvádza, od základu vyvracajú tieto náboženské dogmy. Podľa biblických legiend sa po celé storočia vytváral a udržia-

val lživý svetonázor, ktorý odporuje spoločensko-historickej praxi.

Obhajcovia biblie sa neraz oháňajú frázami, že biblia tvorí morálny základ pre ľudí. Div, že ju nevyhlasujú za morálny kódex socialistického človeka. Dokazujú, že učí dobrou, hlása lásku k blížnemu a pod. Autor však na základe biblických textov vyvracia tieto nepravdy (piata kapitola). Nie! Biblia neučí dobrou. Biblická morálka — to je morálka otrokárov, obhajuje vykorisťovanie, vražde-

nie, vojny, jej cieľom je udržať ľudstvo v porobe.

Dnes, keď sme odstránili podmienky, v ktorých sa náboženstvo plodí a udržuje, treba pomáhať ľuďom zbavovať sa náboženských prežitkov. Publikácia pre bohatosť materiálu bude dobrou pomôckou pre lektorov na úseku vedeckoateistickej propagandy. Pre zaujímavosť a pútavosť podania iste siahne po nej široký okruh čitateľov.

Pavel Výraštek

OTÁZKY MARXISTICKEJ FILOZOFIE vydáva Filozofický ústav Slovenskej akadémie vied vo Vydavateľstve SAV, Bratislava, Klemensova 27. Vede hlavný redaktor akademik Igor Hrušovský s redakčnou radou. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky a predplatné prijíma Poštový novinový úrad — ústredná administrácia PNS, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Možno tiež objednať na každom poštovom úrade, alebo u doručovateľa. Objednávky do zahraničia vybavuje Poštový novinový úrad — vývoz tlače, Praha 1, Jindřišská ul. 14. Tlačia Tlačiarne Slovenského národného povstania, n. p., závod 2, Ružomberok. Povolené výmerom PIO 7293/50-III-2. — K-15*21026. Časopis vychádza šesťkrát ročne. Predplatné ročne Kčs 27,—, jednotlivé číslo Kčs 4,50.
Cena Kčs 4,50